

WINTERVOEDERING VAN VOGELS MINDER GOED VOOR VOGELS EN MILIEU
DAN ALGEMEEN AANGENOMEN

Jaap Mekel

De koude periode is weer aangebroken. Veel vogels krijgen het weer lastig met het vinden van voedsel. Om de dieren bij te staan in deze lastige tijd gaan velen voer verstrekken. De voederplankjes worden weer zwaar beladen met brood, zonnebloempitten en gierst, volgehangen met vetbollen met exotische oliehoudende zaden, snoeren en bakjes met pinda's. In grote aantallen komen de vogels op deze welkome aanvulling van hun dis af. De vrijgevig geniet zelfvoldaan van het levendige schouwspel.

Dit persoon is zich meestal niet bewust van de aanzienlijke milieuvervuiling die de produktie van het voer tot gevolg heeft gehad. De zaden en pinda's moeten geteeld worden. Bij de meestal vrij intensieve landbouwmethodes hiervoor wordt gebruik gemaakt van vervuilende machines en bestrijdingsmiddelen zoals het in Nederland allang verboden D.D.T. en parathion, die hier in de jaren zeventig een enorme achteruitgang van roofvogels tot gevolg hadden. Het vervoer van die tropische of subtropische zaden met boten heeft niet alleen vervuiling door uitlaatgassen (zure neerslag) tot gevolg maar ook door verlies van stookolie e.d. bij ongelukken en het schoonmaken van het schip. Ook het vervoer van het voer van het schip naar verpakkingindustrie en detailhandel en misschien het ophalen daar door de konsument met behulp van de auto veroorzaakt zure neerslag. Daarbij hadden de vele tientallen hektaren land die gebruikt werden voor de teelt van granen, oliehoudende zaden en pinda's leuke natuurgebiedjes kunnen zijn. Een afweging van al deze nadelige milieubelangen tegenover het positieve effect op een aantal individuele vogels is lastig te maken. Het effect van die paar duizend liter bestrijdingsmiddelen, de produktie ervan en de uitstoot van uitlaatgassen en winning van de brandstof (boorplatforms) is niet tastbaar, het effect van het voer op de individuele vogel is direct te zien, we zien de vogels eten.

Het effect op een vogelsoort kan ook veel minder positief zijn dan algemeen wordt aangenomen. Van Koolmezen is bekend dat een deel van de populatie, die zich in het broedseizoen in bossen ophoudt, in de winter naar de steden trekt. Een deel blijft achter in de bossen. Deze dieren benutten de specialisaties van de soort. In het voorjaar komen de stadgangers terug naar het bos. Omdat ze het vaak beter hebben gehad dan hun soortgenoten die in het bos zijn gebleven zijn ze sterker, beter in staat een territorium te veroveren en voor een groter nakomelingschap te zorgen. Specialisaties waarop een soort duizenden jaren geselecteerd is zijn niet meer nodig, vallen weg. Niet de Koolmees die het best de insekten achter de schors van een dode boom kan wegpulken gaat het sterkst het broedseizoen in, maar degene die het handigst subtropische apenootjes uit een nylon netje kan peuten.

Een grote trek van vogels naar de bebouwde kom in de winter betekent een groot verlies van potentieel voedsel voor marterachtigen, eekhoorns en vossen in deze schrale tijd. Het is leuk om vogels dicht naar de woning te lokken en prettig voor die vele vogels, maar in een groter verband gezien kleven er vele niet onaanzienlijke nadelen aan.

Door in de winter geen voer te verstrekken is er dus minder vervuiling en er is dus minder landbouwgrond nodig. Als we minder ingrijpen in de natuur zal daar in de winter meer voedsel beschikbaar zijn voor vogels en andere dieren, ze kunnen dan op hun oorspronkelijke manier voedsel vergaren. Zet eens een dode boom of een stuk dood hout in uw tuin, dan kunnen de mezen hier in de winter zelf de in dit hout levende insecten uit halen. Paddestoelen, mossen, varens en vele andere planten hebben er ook baat bij.